

Učiteljski Tovariš

Stanovsko političko glasilo UJU — Poverjenštvo Ljubljana.

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/1. Rokopisov ne vračamo. Nefrankirani pisem ne sprejemamo. Izdaja vsak četrtrek. Naročna letno 60 Din., za inozemstvo 80 Din. Član pov. UJU plačajo list s članarino. Oglaši po centru in dogovoru, davek posebe. Pošt. ček. rač. II. 197. Telefon 3112.

K stabilizaciji prosvetne uprave in prosvetne politike — državni prosvetni program.

REZOLUCIJE KOMISIJE ZA IZRADU DRŽAVNOG PROSVETNOG PROGRAMA.¹

REZOLUCIJA O ŠKOLAMA.

A. Osnovne škole.

Brojni raspored osnovnih škola po zemlji je takođe disharmoničan, da se mora što pre pristupiti jednom sistematskom otvaranju osnovnih škola. Osnovnoj školi se mora pokloniti više pažnje.

Da narodne mase u širim razmerama dođu do škole, treba preduzeti ove mere:

1. Pošto osnovne škole sa 4 razredu školovanja (kao završeno školovanje) ne odgovaraju cilju koji se od njih traži ni u pogledu psihološkog razvića ni u pogledu potreba naroda, to osnovne škole moraju trajati 8 godina, u dva tečaja: niži sa 4 i viši sa 4 godine.

2. Osnovna škola u nižem tečaju mora biti svuda jednaka.

3. Viši tečaj otvara se postupno, a nastavu udešavati prema mesnim prilikama i potrebama. S otvaranjem višeg tečaja početi još početkom nove školske godine.

4. Osnovnu školu treba prilagoditi lokalnim i nacionalnim potrebama.

5. U osnovnim školama višeg tečaja nastava se može vršiti u redovnom posećivanju škole, ili periodično; karakter škole mora biti praktičan i da odgovara prilikama i potrebama naroda. U njoj se mora proširiti i utvrditi stečeno znanje.

6. Za potpunu i skraćenu osnovnu školu treba propisati programe i izraditi potrebne knjige. (Ne zaboraviti dodati kod Narodnog Prosvetovanja i sreskim školama pri sreskim rasadnicima po svršetku više osnovne škole).

7. Treba naći puteve, da se siromašna i defektiva deca školuju, kao što se mora voditi računa i o naročito obdarenoj deci.

B. Gradske škole.

1. Gradske škole se otvaraju u mestima s gušćim naseljem.

2. Da se rasterete gimnazije, da se zadowljiv ekonomska želja i potreba da se deca spremi za život, treba odmah početi s obrazovanjem i otvaranjem gradanskih škola. Dosadašnje paši gradske škole moraju se reformisati.

3. Prelaz iz gradske škole u gimnaziju može biti samo kod dece odlične spreme i posle položenog ispita.

4. Koedukacija u ovim školama može biti po nuždi, inače moraju biti odvojene muške i ženske.

5. Cilj gradske škole je, da prema mesnim prilikama i potrebama kraja, spremi deču u smislu zanatskog privrednog, trgovackog itd., a prema prilikama i ekonomskim smerovima. Budući da je to specijalna škola, to otežavati prelaz iz iste u srednje škole bez praktičnih smerova.

6. Prema smerovima tih škola treba spremiti i nastavno osoblje, program i knjige.

7. Isti tipovi ovih škola imaju biti jednoliki u celoj zemlji.

C. Učiteljske škole.

1. Današnje učiteljske škole treba reformisati tako da se one podignu na 5 godina, s tim da se u prve 3 godine uče opšta znanja, a u ostale 2 stručna, s naročitim obzirom na prosvetni rad u narodu.

2. Učitelj posle 2 godine praktičnog rada mora polagati ispit o učiteljskoj sposobnosti, na kome mora pokazati spremu za dalji rad u školi i van nje. Programe za ove ispite treba utančati i ujednačiti.

3. S obzirom na produžne i osnovne škole, kao i na narodno prosvetovanje, u učiteljskim školama da se naročita pažnja obrati privrednom obrazovanju kandidata.

4. Učiteljske škole treba da su po kulturnim centrima, internatski uredene, sa najboljim nastavnim snagama, sa naročitim

povlasticama za nastavnike i dake. Dati im široke kompenzacije u kabinetima, ekskurzijama i dr.

5. Nastavnici vežbaonica uz učiteljske škole da budu svršeni učenici V. P. Škole, i ove škole treba uređiti i snabdeti sa najmodernijim sredstvima.

6. Uz učiteljske škole, kao vežbaonice, treba da budu niže, a po mogućству i više poljoprivredne škole.

7. Uz ženske učiteljske škole, pored vežbaonice, treba, kao vežbaonica u kućanstvu, da bude i domaćička škola.

8. Učiteljske škole ne treba reducirati, jer ih nema dovoljno. Njih treba reformisati. Sta više, radi forsiranja osnovnog školovanja, pored reformisanja učiteljskih škola, treba njihov broj uvećati, ali one moraju biti u svakom pogledu savremene i dobro uređene.

G. Više Pedagoške Škole.

Više Pedagoške Škole treba da postoje i da se razviju u dva dvogodišna tečaja. U nižem tečaju spremaće se nastavnici za građanske škole i sreske nadzornike, u višem za nastavnike učiteljskih škola i oblasne školske nadzornike. Jedno je mišljenje da se u višem tečaju spremaju samo pedagozi i da im se dade u svima smerovima pedagoške nauke razvijeno obrazovanje. Ovi kandidati moraju imati i srednjoškolsku maturu. Drugo je mišljenje, da se u višem tečaju, pored pedagogije, daje stручno obrazovanje i iz ostalih predmeta pored pedagoških. Potreban broj kandidata prima se u Višu Pedagošku Školu konkurenčno, a pored toga dozvoljava se pohadanje škole kandidatima i o svome trošku.

REZOLUCIJA O SREDNJIM ŠKOLAMA.

1. Potrebne su srednje škole, koje će spremati omladinu za univerzitetske studije. Te srednje škole mogu biti potpune (osmorazredne) i nepotpune (četvororazredne). To je mišljenje preovladalo, iako je izneseno mišljenje da četvororazredne srednje škole nisu potrebne.

2. U diskusiji o tipovima srednjih škola, koje su nama potrebne, bilo je jednodušno mišljenje, da su nam potrebne klasične gimnazije, realne gimnazije i realke.

3. Iako treba da se zadrže sva ta tri tipa, ipak, osnovni tip treba da bude realna gimnazija; klasičke gimnazije i realke da se ostave onda gde ih narod traži i želi. Isticalo se s nekih strana da bi trebalo tim školama, naročito klasičnim gimnazijama, obratiti naročito pažnju, zadržati ih gde gde nema drugih srednjih škola, a ne samo gde gde ima još koja srednja škola.

Premda današnjem broju srednjih škola i potrebama kojima one imaju da odgovore, njihov broj ne samo što nije suvišan, već je u znatnoj meri nedovoljan, te bi svaka redukcija srednjih škola bila od nesumnjive stote po bitne prosvetne interese našega naroda. Naročito bi redukcija bila neopravdana, ako se ukinute srednje škole (niže) ne bi odmah zamenile stručnim školama (gradanskim i dr.), za kojima se takođe oseća velika potreba.

4. Današnje učiteljske škole treba reformisati tako da se one podignu na 5 godina, s tim da se u prve 3 godine uče opšta znanja, a u ostale 2 stručna, s naročitim obzirom na prosvetni rad u narodu.

5. Učitelj posle 2 godine praktičnog rada mora polagati ispit o učiteljskoj sposobnosti, na kome mora pokazati spremu za dalji rad u školi i van nje. Programe za ove ispite treba utančati i ujednačiti.

6. S obzirom na produžne i osnovne škole, kao i na narodno prosvetovanje, u učiteljskim školama da se naročita pažnja obrati privrednom obrazovanju kandidata.

7. Učiteljske škole treba da su po kulturnim centrima, internatski uredene, sa najboljim nastavnim snagama, sa naročitim

¹ Komisija za izradu stalnog državnog prosvetnog programa donela je izvesne rezolucije o mnogim prosvetnim pitanjima, i one se saopštavaju preko »Prosvetnog Glasnika« prosvetnim radnicima, da bi ih mogli proučiti i dati svoje mišljenje.

Ministarstvu Prosvete dobro će doći svako takvo mišljenje o ovim pitanjima, i stoga neki ih prosvetni radnici upućuju Naставnom Odjelu za Srednju Naставu.

Ove rezolucije odštampane su i u nekim listovima i časopisima, ali se samo ovaj tekst ima smatrati za originalan. — (S. N. Br. 3.325 od II. 1928. god.)

U okviru svoje autonomije Univerziteti će preduzeti potrebne reforme, kako bi se što bolje organizovalo rad na Univerzitetima u svim pravcima, dakle naročito samostalno obradovanje nauke od strane nastavnika, spremanje obrazovanih stručnjaka i negovanje naučnog podmlatka.

Posebnu će brigu voditi Univerziteti o prosvetovanju širih narodnih masa i popularizovanju nauke preko Narodnih Univerziteta.

UMETNIČKE ŠKOLE.

Umetničkih škola u našoj državi ima tri vrste:

1. Državni, 2. subvencionirani od države, i 3. privatni.

Državne umetničke škole su: Umetnička Akademija, Muzička Akademija, Glumačka Škola u Zagrebu i Konzervatorijum u Ljubljani; subvencionirane od države su: Umetnička Škola, Muzička Škola i Glumačko-Baletska Škola u Beogradu, zatim Muzičke Škole u Sarajevu, Osijeku, Ljubljani i Mariboru; ostale su privatne.

Sve umetničke škole administriraju se po svojim posebnim statutima i pravilima. Na čelu škole stoji direktor, a nastavnici su profesori i učitelji, koji mogu biti i kontraktualni i eksterni. Broj nastavnika kreće se od 10–50, a broj učenika od 60–800. Nastavni plan i program su u duhu pojedinih statuta i pravila, koje odobrava Gospodin Ministar Prosvete. U školama postoje pripravni, niži, srednji i viši tečajevi, zatim odseci za razne instrumente i nastavnički odseci, a učenici se primaju, bez obzira na ranije školske kvalifikacije, pošto prethodno polože prijemni ispit. Nastava je slobodna.

U interesu je nastave i umetnosti uopšte da se što pre podnese Narodnoj Skupštini na odobrenje Zakon o umetničkim školama u celoj zemlji, koji je izradilo Umetničko Odelenje, i kojim će se pravilno regulisati postojanje i potreba ovih škola. Sem toga, opštiti zakonom lakše bi se sprovođen homogen nastavni program, omogućila bi se kontrola rada od strane države smanjio bi se broj često sumnjivih, privatnih učitelja, i stvorilo bi se jači budžetsko obezbedenje.

ŠKOLE ZA ABNORMALNU DECU.

I. Da se pri Ministarstvu Prosvete osnuje jedno Odelenje, koje će se baviti isključivo školovanjem abnormalne dece. Zadatak tog Odelenja u glavnom da bude sledeći: 1. da se uspostavi i provede obavezna nastava za abnormalnu decu: slепу, gluhotu, slaboumnu i bogaljstu; 2. da se postara za obrazovanje slobodnog broja stručnog nastavnog osoblja za sve vrste pokretnih škola; 3. da prikuplja statističke podatke radi ustavljavanja tačnog broja ove dece, kako bi se mogao utvrditi broj početnih škola.

II. Da bi Odelenje u Ministarstvu moglo potpuno razviti i sprovesti ovaj rad, potrebno je da se organizuje jedan savetodavni komitet, sastavljen od predstavnika Ministarstva Prosvete, Ministarstva Socijalne Politike, Ministarstva Narodnog Zdravlja, Ministarstva Trgovine i Industrije i Ministarstva Poljoprivrede. Osim toga, da bi se iskoristio i organizovan rad privatne inicijative na ovom polju, potrebno je da Odelenje u Ministarstvu Prosvete bude u kontaktu sa svima humanim društvinama, i sa svima socijalnim radnicima na ovom polju, i da sa njima saraduje.

III. Ministarstvo Socijalne Politike da vodi celokupan nadzor i upravu nad domovima, u kojima će biti smeštena abnormalna decu za vreme njihovog školovanja, a celokupna nastava za ovu decu da potpadne pod Odelenje Ministarstva Prosvete.

ZANATSKO-TRGOVACKA NASTAVA.

I. Opšte zanatske i zanatsko-trgovinske (šećarske) škole.

1. Ne uzimati šećrete na zanat bez svršene osnovne škole.

2. Nastava u šećarskim školama treba da se drži danju a ne uče, kada su deca umorne i za duševnu apercepciju nesposobna.

3. U većim mestima raspodeliti razrede i odelenja po profesijama, i pri nastavi obraćati pažnju na njihovu profesiju.

4. Kao nastavno osoblje zaposliti za opšte vaspitne predmete nastavnike osnovnih i građanskih škola, a za stručne predmete sa smrštu spremno nastavno osoblje.

II. Stručno-zanatske (obrtnice) škole.

1. Otvarati takve škole u svim delovima zemlje, a struku odrediti po prirodnim potrebama dotičnog kraja.

2. Svaku školu snabdeti dobro uredenim radionicama, celokupnim potrebnim alatom i modernim mašinama.

3. Veći deo školskog načina vremena provesti na praktičnom radu u radionicama.

4. Stručno nastavno osoblje materijalno obezbediti i postavljati samo prvakasne sile.

III. Ženske zanatske (stručne) škole.

1. Izjednačiti nastavne programe i uvesti, pored ručnog rada, i opšte vaspitne predmete.

2. Kod umetnih vezova gajiti prvenstveno narodne motive iz svih krajeva zemlje.

3. Kod otvaranja novih škola prepustati inicijativu i delimično izdržavanje škole mesnim ženskim korporacijama.

IV. Srednje tehničke škole.

1. Ne otvarati nove škole, dok se sve, što danas postoje, ne snabdeju dobro uređenim radionicama.

2. Materijalno obezbediti stručno nastavno osoblje i postavljati samo prvakasne stručne lice.

V. Dvorazredne trgovacke škole.

1. Otvarati ih prvenstveno samo za žensku decu.

2. Nastavu udesiti na praktičnoj bazi

preovladuje memorisanje (učenje), reprodukovanje naučne građe i mehaničko ocenjivanje ovakva znanja.

Iako srednja škola, kao priprava za načni rad, naročito u višem tečaju, a stručne škole po svom praktičnom zadatku, moraju dati učenicima određeni kruž znanja, opet je naročito važno da u svim školama treba posvetiti naročitu pažnju aktivnom radu učenika, ličnom proživljavanju i izradivanju. Razvijati ne samo razum nego i obrazovati osećanje i volju omladine, koja će tako zadobiti što bogatiji i opširniji interes za prirodu i kulturni život ljudski i shvatiti smisao naške uopšte.

U tom treba nazirati i ispravno shvatiti zahteve da se škola približi životu.

Prema ovome zadatku i cilju, treba u školi odabirati naučni materijal, te tako otkloniti preopterećenost učenika. Zatim, treba naročitu pažnju posvetiti načinu obradivanja odabranog materijala (naročito metodičko-didaktički postupak).

U školi treba predavanje i ispitivanje po mogućnosti vezati a ocenjivanje treba da bude rezultat celokupnog rada učenikova u određenom odseku vremena.

U vezi s tim treba uzeti u obzir i mogućnost reforme ocenjivanja, tako da se uvede manji broj opštih ocena.

Pri sastavu udžbenika treba posvetiti najveću pažnju u navedenom pravcu.

Opšte je mišljenje, da pored aktivnog rada u školi, nije ni potrebno ni pedagoški opravdano uvoditi zaključene ispite na kraju svake godine.

O zaključnom ispitnu na kraju nižeg tečaja srednje škole bila su mišljenja podežljena.

Zaključni ispit na kraju višeg tečaja treba zadržati, ali treba pomicati na to da se u dva poslednja razreda odlučno provede diferencijacija prema okolnostima, i da se prema potrebi pripravi za naučni rad uz primenu principa kompenzacije.

Odnose između škole i doma treba, prema poznatim načinima što više izradivati. Sav unutrašnji život škole, koji traži intenzivno lično zlaganje nastavnika za idealne ciljeve prosvećivanja i obrazovanja, bezuslovno traži da se materijalne prilike nastavnika tako urede kako bi se oni svome pozivu mogli posvetiti svom predanošću koja se od njih traži.

ŠKOLSKA HIGIJENA.

1. Nauka o životu i zdravlju, koja je potrebna svakom čoveku, treba da prodre u najšire slojeve naroda, i stoga treba da se nastava higijene uvede u sve škole, od osnovne do Univerziteta.

2. Higijenska nastava treba da počne već u nižem tečaju osnovnih škola, i to praktičnim primenama njenih principa, u obliku pouka na odabranim posmicama, pričama, popularnim higijenskim člancima, poslovicama i rečenicama, na osnovu podesnih slika, mesta, tablica i dr.

3. Za viši tečaj osnovnih škola (produžnih), opetovnica, treba izraditi instruktivne, bogato ilustrovane knjige, u kojima će na učeno-popularno biti prikazani najvažniji i najpotrebniji momenti iz higijene.

4. U srednjim školama neka se obraduje higijena na biološkoj osnovi, u dva koncentrična kruga, i prema tome da se izrade posebni udžbenici. U ovima, uz ličnu higijenu, valja postepeno obradivati i principe komunalne, socijalne i rasne higijene, a u onima za više razrede valja uzeti i principe posle pedagogike i etike.

5. Za stručne srednje škole-gradanske, učiteljske, trgovacko-privredne, bogoslovske i druge vrste, sa malim izuzetkom (s obzirom na buduće zvanje), isto što i za srednje škole.

6. Nastava higijene u osnovnim školama treba da se poveri učiteljima, a u srednjim i stručnim školama lekarima, sa naročitim sposobljenjem za taj predmet. Ovi lekari treba da budu ravnopravni sa profesorima srednjih škola, i da im je nastava higijene glavna njihova dužnost. Higijena neka se obraduje kao obavezan predmet u nižim, srednjim i stručnim školama u jednom razredu sa 2 časom nedeljno, a u učiteljskim školama i bogoslovljima sa po 2 časom nedeljno u dva završna razreda.

7. Na Univerzitetima i, po mogućnosti, u Akademijama istoga ranga da se uvedu specijalne katedre sa potrebnim zavodima za pojedine grane higijene, naročito za rašnu higijenu. Profesori-kandidati dužni su da slušaju higijenu i da polazu ispit iz nje.

8. Uz teorijsku i praktičnu nastavu iz higijene potrebno je da se učenici upućuju na što intenzivniju negu i kulturu tela. Stoga valja težiti da sve škole dobiju kupatila, gimnastička vežbališta, igrališta, da prireduju igre, utakmice, ekskurzije i da neguju sportove.

NARODNO PROSVEĆIVANJE.

1. Uspešno prosvećivanje naroda može vršiti samo škola. Stoga valja posvetiti najveću pažnju osnivanju i izradivanju što većeg broja osnovnih i stručnih škola, i s tim u vezi što intenzivnjem organizovanju raznih prosvetno-stručnih tečajeva (poljoprivrednih, fizičko-higijenskih, domaćičkih i dr.).

2. Uzimajući u obzir zaostalo prosvojeno stanje, kao i kulturno-socijalne potrebe, da našnjeg vremena, potrebno je rad naročnog prosvećivanja proširiti tako da se u što većoj meri iskoristi privatna inicijativa i akcija, koje se pokazuju u znatnoj meri kod pojedinaca, kao i u raznim organizacijama.

3. Potrebno je da u Ministarstvu Prosvete postoji naročito Odeljenje za Narodno Prosvećivanje, koje će, između ostalog rada,

napose voditi evidenciju o čitavom radu privatne ruke, ovaj rad koordinirati medusobno, kao i sa radom državnih ustanova.

4. Dosadašnji rad ovih ustanova, kao i rad centralne, koji se kretao u pravcu suzbijanja analfabetizma, osnivanju knjižnica i otvaranju domaćičkih tečajeva, treba reformisati tako da se u prvom redu poveže rad istog pravca, koji se vrši po raznim Ministarstvima, kao Poljoprivrednom, Trgovinskom i Ind., Socijalnoj Politike, Narodnog Zdravlja, Vojske i Mornarice i dr.; zatim da se upravljanje tim radom koncentriše u Odeljenju za Narodno Prosvećivanje Ministarstva Prosvete.

5. Reformu dosadašnjeg rada na suzbijanju analfabetizma treba provesti tako da se taj rad što više poveže sa ostalim prosvetno-vaspitnim radom (predavanjima, čitaonicama, knjižnicama i stručnim tečajevima, telesnim vežbališima, poselima, zabavama i dr.), vodeći računa o tome da se veština u čitanju i pisanju, stečena u analfabetskim tečajevima, razvije i iskoristi za dalje samostalno obrazovanje.

6. Dosadašnji rad na osnivanju narodnih čitaonica i knjižnica treba oživeti spremanjem valjanih knjižničara, a snabdevanje knjižnica provoditi tako da se veća pažnja posveti izboru knjiga, kao i da se, prema potrebi na roda, daju stručnjacima na izradivanje knjige koje će se uz prethodnu ocenu, davati knjižnicama i deliti narodu. O radu ovih knjižnica i čitaonica treba voditi evidenciju i učiniti državnu potporu oviseom od tega rada.

7. Poslednji zadatak Ministarstva Prosvete bio bi da pribavlja sredstva i učila, potrebna za narodno prosvećivanje, kao što su projekcioni aparati, kinematografi, filmovi i dr., da tim sredstvima snabdeva pojedine institucije, ili da ih posuduje, a s tim u vezi valja angažovati sposobne i okretnye putujuće učitelje, koji bi sa ovim sredstvima prolazili kroz narod.

8. Dosadašnji rad na otvaranju domaćičkih škola i kurseva, koji su se pokazali kao podesno sredstvo narodnog prosvećivanja, valja proširiti, koncentrisati i povezati sa ostalim radom u tom smislu što će se viša domaćička škola u Novom Futogu kao i niže domaćičke škole, iz osnova reorganizovati, a što veći broj kurseva po izvesnom planu i programu otvarati. Za ovu vrstu rada valja što bolje spremiti i oduševiti narodne učitelje, već u učiteljskim školama; pored toga valja odabrane učitelje slati na dalje obrazovanje u inostranstvo, da se za taj rad što bolje sposobne, a ujedno treba slati odabranu omladinu na školovanje u zavode za ovu vrstu rada.

9. Sav rad narodnog prosvećivanja treba što tesnije povezati sa radom narodnih osnovnih škola, koje treba da postanu zbor na mesta ne samo dece, već i celokupnog naroda; pored toga valja nastojati da se osniva njem narodnih domova vremenom stvore ustanove u kojima će se koncentrisati sav rad narodnog prosvećivanja.

10. Treba nastojati da se za rad na narodnom prosvećivanju zainteresuju i angažuju oblasne i sreške skupštine i odbori, kao i opštine.

11. Radu narodnog prosvećivanja treba da posluže i narodna pozorišta tako, da posred negovanja umetnosti, programski obrađuju odabranu dela narodne i svetske dramske, i osnivanje putnih družina, koje će takođe raditi na prosvećivanju i umetničkom obrazovanju naroda.

12. Treba voditi računa i izdašno podupirati, materijalno i moralno, prosvetni rad u vojski i dovoditi ga u sklad sa radom ostalih prosvetnih faktora, te i za ovaj rad da voditi potrebnu inicijativu iz Odeljenja za Narodno Prosvećivanje.

POZORISTA.

Za poslednje dve sezone državna pozorišta su ušla u hroničnu finansijsku krizu, usled opštih budžetskih restrukturacija. Vrlo osetljiva pozorišna administracija, i s obzirom na umetničko-kulturne zadatke državnih pozorišta, i s pogledom na opštu finansijsku neuravnoteženost, zahteva izvesnu budžetsku stabilnost, kako se ne bi morao, od sezone na sezonu, menjati čitav umetnički program pozorišta. Međutim, koliko je teško doći do te stabilnosti, pokazuje i fakt što se od sume od 34,965,383 Din, koliko je država trošila na svu pozorišta u budžetu za 1927./28. godinu, po novom projektu budžeta za 1928./29. godinu iznos svih kredita, koje država daje pozorištima, svega na 25,000,000 Din, što će reći da se od jedne do druge budžetske godine vrši restrukturacija u sumi od 9,965,383 dinara. Jasno je da se život ovih umetničkih institucija ne može prilagoditi, bez fatalnih potresa, tako naglim promenama u njihovim finansijskim osnovama. Jer, ne treba zaboraviti da se budžetska godina ne poklapa sa sezonskom, već ti periodični finansijski potresi padaju upravo u jeku sezone, u mesecu martu i aprilu, kada se ugovorno osoblje ne može reduricirati.

Zato, da bi se omogućio pravilan rad u pozorištima, što bi bilo korisno i po umetničke i po kulturne ciljeve ovih institucija, potrebno je:

1. Novim zakonom o pozorištima, koji je već izrađen, regulisati administrativno-finansijske odnose u pozorištima i unificirati status članova u svima pozorištima;

2. Odrediti stalnu godišnju subvenciju za sva pozorišta, koja se neće menjati od jedne budžetske godine do druge, i dopustiti pozorištima da troše prihod. Koliko je važna ova stalnost u subvenciji koju država daje

pozorištima, vidi se i po Zakonu o Narodnom Pozorištu u Beogradu, koji je izričeno previdao da državna subvencija ne može biti manja od 100.000 Din, i to je važilo za mnogo primitivniju i lekšu administraciju, koja je ranije postojala u pozorištu; i

3. Uprostiti izvesne odredbe u Zakonu o Državnom Računovodstvu, kako bi čitava administracija u pozorištu postala elastična i više odgovarala umetničkim potrebama.

REORGANIZACIJA PROSVETNE ADMINISTRACIJE.

1. Politika se ima odeliti od škola, i potom treba da prestanu lične promene, koje su uobičajene prilikom svake promene Ministarstava.

2. Administrativne oblasne prosvetne jedinice imaju se ujediniti u veća prosvetna tela, kojima treba dati zakonom određenu kompetenciju i odeliti ih od svake ingerencije Velikih Župana, te ih ostaviti direktno pod Ministarstvom Prosvete.

Ova šira prosvetna tela nisu se zovu Prosvetni Inspektorati. Načelu ovih stoje prosvetni inspektori, čiji odnos prema samoupravnim telima treba takođe zakonom uređiti.

3. Neka se zakonom uredi da se prosvetni zakoni ne mogu menjati Finansijskim Zаконом a s ovim u vezi želi se da se povuku članovi 42., 43. i 44. iz predloga Finansijskog Zakona za 1928./29. budžetsku godinu.

TELESNO VASPITANJE U ŠKOLI.

Naćelo gledište. Veliki rat je porušio našu teritoriju, a pored toga je u mnogome pogoršao higijenske i zdravstvene prilike, što se naročito certava na kržljavoj deci i omladini. Dužnost je države, društva i škole da učini sve, kako bi se ovo očajno stanje popravilo. Škola, pored znanja, treba da pokloni i više pažnje dačkom telesnom vaspitanju, i nikako se ne sme desiti da se telesno vežbanje i sport gone iz škole. Sportsko vežbanje može se umeriti, ali ne isključivati iz škole. Tekstno vaspitanje ima da obuhvati ovaj sistem odnosno pravac:

1. Sokolstvo, odnosno sistem telesnoga vaspitanja Dra. Miroslava Tyrša, kao opšta baza i polazna tačka za celokupno telesno vaspitanje, u osnovnim, gradanskim, srednjim i stručnim školama (muškim i ženskim), u Višoj Pedagoškoj Školi, na Univerzitetu, u vojski i učiteljima.

Razlozi: Taj sokolski sistem je svestran, raščlanjen, metodičan, stvorjen na osnovu nauke i obuhvata sve grane, vrste i načine načinjenja vaspitanja, u učiteljskim školama, i na nekim mestima učenici i nastavnici izloženi su i nepotrebnoj opasnosti u trošnim i ruiniranim zgradama. Školski nameštaj sačinjava se izuzetno može naći u boljem stanju, a zbirke učila potpuno oskudevaju, ili su zastarele, nepotpune, ili su sastavljene b. z. sistema. Zbog svega toga nastava se izvodi ne potpuno, bez očigledne obuke, na štetu i na učenika i nastavnika i učenika. Često nedostaju i sredstva za redovne školske potrebe (ogrev, kancelarijski materijal i dr.) a nagrada nastavnici su izdaleka nije dovoljna, da bi se oni mogli posvetiti isključivo nastavnim poslušu.

Zbog oskudice novčanih sredstava trpe i visoke škole, i taj razlog u prvoj red uome da i njihov rad, a uz to ubija ugled celokupnog rada na prosvećivanju omladine i spremanju nastavnika.

Članovi Odbora saglasni su u mišljenju da bi trebalo ostvariti jedan veliki investicijski zajam za podizanje školskih zgrada i za njihovo snabdevanje, a podloge za ovaj zajam imale bi se u dovoljnoj meri u velikim zakupima koji se danas plaćaju za privatne, vrlo nepodesne zgrade, u kojima su pojedine škole. Isto tako, treba podići i sumu za naš gradu svih vrsta nastavnika, kako bi nastavnici poziv bio što privlačniji, a u to bi se za nastavnike stvorila mogućnost da pristojno žive same od rada u školi. U tome slučaju, s pravom bi se mogao tražiti maksimum napora i puna odgovornost od svih nastavnika.

Da li da sve škole budu pod Ministarstvom Prosvete, ili da stručne škole budu pod svojim stručnim Ministarstvima?

Po ovom pitanju mišljenje su podvojena: jedno je mišljenje da bi trebalo da celokupna nastava bude pod Ministarstvom Prosvete, a da bi se obrazovala pojedina stručna odjeljenja i odseci.

Druge je mišljenje da samo strogo stručne škole ostanu i dalje u nadležnosti onih Ministarstava koja se bave dotičnom strukom, a iz ovih razloga: 1. što će samo tako biti osiguran presudan i uspešan učaj stručnjaka u dotičnim školama; 2. što će samo u tom slučaju stručne škole koje su uvek skupljene od ostalih, moći biti normalno finansirane; i 3. što će samo u tom slučaju imati garantije da se stručnjaci, koji rukovode nastavom u stručnim školama, neće menjati tako često, kao što je slučaj u Ministarstvu Prosvete. Cela je pak Komisija saglasna s tim da se odmah uspostavi uža veza i saradnja između svih Ministarstava, koja se bave školom i narodnom prosvetom ma u kom obliku, i to na ovaj način:

1. Da se obrazuje pri Ministarstvu Prosvete veće u koj bi ušli svi šefovi odjeljenja u Ministarstvu Prosvete, predstavnici svih Ministarstava koja se bave dotičnom strukom, a iz ovih razloga: 1. što će samo tako biti osiguran presudan i uspešan u

skim krajevima, i da se uvede i u ostalim krajevima otadžbine u istoj meri, ukoliko dosad nije bila uvedena, i to po dva časa nedeljno u svim razredima. Grada veronauke ostaje kako je prikazana u privremenom nastavnom planu i programu. U stručnim školama, u nizim razredima, žele da se uvede veronauka kao što je u razredima srednjih i njima sličnih škola. Na trgovačkim akademijama da se svake nedelje održi bar eksorta ili versko predavanje. Veronaučnu nastavu imaju vršiti sveštenici, i to: ili samostalne katihete ili sveštenici, koje će postavljati crkvene vlasti saglasno sa onim Ministarstvom pod koje škole pripadaju.

2. Crkvene će vlasti, s obzirom na spremu nastavnika sveštenika, određivati između sposobnih i kvalifikovanih ona sveštenička lica koja, uz teološku spremu, imaju odgovarajuće spremu i u metodici i pedagogiji.

3. Isto tako žele crkvene vlasti da nadzor u religiozno-moralnom vaspitanju omladine imaju jedino crkvene vlasti, prema prethodnoj saglasnosti sa onim Ministarstvom pod koje dotične škole spadaju.

4. Udžbenici veronaučne nastave imaju se izraditi pod cenzurom crkvenih vlasti, a Ministarstvo će iste udžbenike propisati kao udžbenike dotičnih škola.

5. Sveštenicima koji nisu samostalne katihete, daće se pristojan honorar od časa.

ad 1. S obzirom na član i program, kao i na spremu nastavnika veronauke, nije niko od prisutnih članova Komisije u principu bio protivan potrebi veronaučne nastave u školama, ali se od strane nekolicine članova Komisije jako istaklo mišljenje da, zbog nedostatka školskih prostorija i potrebnog dobrog osvetljenja, zbog prenaratnosti učenika, kao i zbog neminovne potrebe da se u srednje škole uvedu i novi predmeti, ne bi trebalo veronauku učiti u VII. i VIII. razredu; ovo utoliko pre što moralno vaspitanje učenika moraju davati i nastavnici svetovnih predmeta. Što se tiče veronaučne nastave u stručnim školama, moglo bi joj se pomoći utoliko što će se uvesti svake nedelje i većeg praznika eksorta ili versko predavanje.

ad 2. Katihete, pored svoje stručne spreme, moraju imati i potrebnu pedagoško-metodsku spremu.

ad 3. U pogledu nadzora religiozne nastave bila su takođe podvojena mišljenja: jedni su tražili da taj nadzor vrše crkvene vlasti preko svojih organa, a drugi su stajali na gledištu da taj nadzor vrši Ministarstvo preko svojih organa.

ad 4. Članovi Komisije su mišljenja da se udžbenici za veronauku imaju preuređiti tako da odgovaraju dobu zrelosti omladine a naročito da se skrate time što će se izostaviti mnoge stvari koje ne spadaju u čisto versku nastavu.

Izrađeni udžbenici, u rukopisu napravljenom od crkvenih vlasti, služe se Prosvetnom Savetu na konačno odobrenje.

ad 5. Sveštenicima, koji nisu katihete, davaće se honorari kao i nastavnicima svetovnih predmeta.

POLJOPRIVREDNA NASTAVA.

Poljoprivredna nastava u našem narodu, koji je u 80% zemljoradnik, može se najuspešnije vršiti i širiti: preko produžnih osnovnih škola (V. i VI. razred), preko zimskih poljoprivrednih škola i, najzad, preko specijalnih (jednogodišnjih) i nižih (dvogodišnjih) poljoprivrednih škola. Nastavnici pak za ove škole imaju se spremiti: u učiteljskim školama, srednjim poljoprivrednim školama i poljoprivrednim fakultetima, te čemo se ovde dodataći sviju ovih škola:

I. Producne osnovne škole.

1. U produžnoj (višoj) osnovnoj školi na selu treba da preovlađuje poljoprivredna, a po varošima zanatsko-trgovačka nastava. Nastavni plan i program za ove škole na selu treba doneti u saradnji sa Ministarstvom Poljoprivrede a za škole u varoši sa Ministarstvom Trgovine i Industrije.

2. Svaka od ovih škola treba da ima školski vrt od 1 do 2 hektara zemlje, sa potrebnim objektima za očiglednu nastavu: tplate leje, baštu, voćni rasadnik, sortiment voćaka i loze, lucerište, ratarski deljak sa plodoredom, pčelarnik, živinarik i dr. Kulturni plan i organizaciju ovoga vrta treba izraditi u sporazumu sa Ministarstvom Poljoprivrede, a odstupanja od ovoga plana moraju se vršiti u mestima gde su specijalne ekonomiske prilike.

3. U početnim razredima muške produžne škole od poljoprivrednih predmeta treba učiti: ratarstvo, gradinarstvo, šumarstvo i svilarstvo, a u starijem razredu: stočarstvo, mlekarstvo, konzervisanje voća i povrća i zadružarstvo. Predmeti: vinogradarstvo sa vinarištvom, voćarstvo sa preradom voća i rizbarstvo učiće se samo u krajevima gde su imala uslova za ove kulture.

4. U produžnim školama za devojčice treba među predmetima da dominira domaćinstvo: rad i rad u kući, održavanje čistote, veština kuvanja, ostavljanje zimnice, odgajivanje dece, ručni rad i dr., a od poljoprivrednih predmeta: gradinarstvo, živinarstvo, mlekarstvo i svilarstvo.

5. Producne škole moraju praviti što češće ekskurzije, naročito leti, u obližnje rasadnike, poljoprivredne škole, ugledna imanja i dr., a prilikom godišnjih ispita priredivaće se sa nagradama izložbe poljoprivrednih, zanatskih i ručnih proizvoda koje su učenici sami stvorili kod svojih kuća.

II. Zimske poljoprivredne škole.

1. Ove se škole imaju držati naizmene u svakom selu jednog sreza, kad na njega dođe red. U prvi tečaj primaće se dragovoljni slušaoci od 16 god. starosti pa na više, bez

ograničenja. Predavanja sa što više demonstracija i slobodne diskusije drže se većinom uveče (po 2 do 3 časa) u zgradama osnovne škole, sudnice, zadruge ili drugde. Glavni predavači su poljoprivredni stručnjaci sa visokom, ili bar srednjom naobrazbom, ali sa sigurnom i ozbiljnom (najmanje trogodišnjom) praksom. S njima saraduju: mesni učitelji za opštu nastavu i lekar za higijenu, a eventualno vetrinar i šumar svaki za svoju granu. Nastavni plan i program za ove škole, koji još nemamo, propisaće Ministarstvo Poljoprivrede u sporazumu sa Ministarstvom Prosvete. Ova škola traje dve zime, i to sive godine od novembra, kada prestanu važniji poljski poslovi, do marta, kada počinju prolećni radovi, t. j. 3—4 meseca godišnje.

2. U drugi tečaj imaju se pozvati svi služaoci koji su bili u prvom tečaju, jer je ovo nastavak prvog tečaja.

3. Država, odnosno oblasna samouprava, snosi troškove za nastavnike na ovoj školi, a selo, odnosno opština, daje lokal, poslužu, ogrev i osvetljenje. Nastavni objekti za ove tečajevne donose se iz obližnje poljoprivredne škole, rasadnika, državnog ili privatnog uredenog dobra, a mogu se, po potrebi, vršiti i kraće ekskurzije po najbližoj okolini.

4. Ovom školom rukovodi Mesni Odbor u dotičnom selu, sastavljen od poljoprivrednih nastavnika, učitelja, sveštenika i predsednika opštine ili njegovog zastupnika.

III. Niže i specijalne poljoprivredne škole.

1. Niže poljoprivredne škole koje su pretrata bile trogodišnje, sada su pretvorene u dvogodišnje, u nameri da se radna snaga od seoske kuće ne oduzima na odveć dugu vreme, i da se kod srpskih učenika smanji ambicija da postanu gospodom. Da bi se pak dobilo više vremena za potpuno savladavanje ranijeg stručnog gradiva, iz starog nastavnog plana za ove škole izostavljeni su predmeti opštег obrazovanja: veronauka, geografija i istorija, računajući da se od ovoga dosta naučilo u osnovnoj školi. Ipak su u ova razreda zadržani i dalje: račun i srpsko-hrvatski jezik. U stručnom pogledu ove su škole podjeljene na 3 tipa: ratarske, stočarske i vino-deljsko-voćarske škole. Ovakvih škola imamo svega 11 u celoj zemlji, a svaka škola ima svoje uzorno imanje od 30—60 hektara zemlje.

2. Specijalne poljoprivredne škole, čija nastava traje samo jednu godinu, osnivaju se u krajevima gde osnovna škola traje duže od 4 godine, te se sa novim učenicima može odmah preći na stručnu nastavu. U stručnom pogledu ove škole su još uže specijalizovane od nižih škola. One mogu biti: gradinarske, mlečarske, pletarske, vinarske, domaćičke itd. Njih imamo 14 u celoj zemlji, i svaka škola ima svoje imanje od 30—60 hektara zemlje sa potrebnim objektima za specijalnu nastavu.

Ko svrši specijalnu poljoprivrednu školu može se upisati i II. razred niže poljoprivredne škole.

Broj nižih i specijalnih poljoprivrednih škola treba povećati samo do mera da svaka oblast dobije po jednu ovaku školu, jer će ovi zavodi biti siguran oslonac i baza za snabdevanje sredstvima i personalom za organizaciju zimskih poljoprivrednih škola u zračnim pravcima.

3. Svi 25 nižih i specijalnih škola, skočnjom Uredbom o prenosu poslova na oblasne samouprave, podeljene su oblasnim odborima na dalje izdržavanje i raspoređivanje, što može biti kobno za ove škole, jer naše mlade oblasne samouprave još nemaju dovoljno ni svojih finansijskih sredstava ni stručne kompetencije, a često ni dovoljno razumevanja ni interesa za ovu vrstu nastave. Ove bi škole trebalo povratiti državi i zadržati na državnom budžetu, pa ih najradikalnije reorganizovati i stvoriti jeftinijim i efikasnijim za širenje poljoprivredne propagande.

IV. Srednje poljoprivredne škole.

1. U ove se škole primaju učenici sa 4 razreda gimnazije bez prijemnog ispita, ili sa svršenom nižom poljoprivrednom školom, ali posle položenog prijemnog ispita. Školovanje traje 4 godine, od kojih 3 godine su za teorijsku nastavu u školi, a četvrta godina se provodi na organizovanoj praksi van škole posle čega se polaže završni ispit. Takvih škola imamo svega 3: u Valjevu, Kruševcu i Mariboru.

Cilj je ovih škola da daju kandidate za poljoprivredne činovnike II. kategorije: učitelje poljoprivrede, sreske ekonome, putne nastavnike i dr.

2. Nastavu bi u ovim školama trebalo od 4 godine produžiti na 5 godina, ako se to

isto učini i sa učiteljskim školama. Veronauka sa latinskim u ovim školama se ne predaje, a i ne treba.

3. Broj ovih škola ne treba povećavati, jer je dovoljan.

V. Poljoprivredni fakultet.

1. Dva poljoprivredna fakulteta (Beograd i Zagreb) daju poljoprivredne inžinjerije, koji se mogu upotrebiti za nastavnike svih škola poljoprivrednog karaktera, samo bi pre postavljanja ovih inžinjera na ozbiljnija i odgovornija mesta od njih trebalo tražiti bar 2 godine poljoprivredne prakse. Za ovo su najpodesnije: sve poljoprivredne škole, državna ugledna dobra, ergele, privatni veleposedi i dr.

2. Nedostatak je kod ovih lica, kad se upotrebe za nastavnike ili putne učitelje, što nemaju nikakve spreme iz pedagogije i metodike. Ti bi predmeti morali biti uneseni u program ovih fakulteta, a za one agronomije koji su već svršili školu organizovati državne kurseve iz ovih predmeta.

3. Oba su nam poljoprivredna fakulteta potrebna, samo ih treba potpuno izgraditi.

VI. Učiteljske škole.

1. Pošto učiteljske škole imaju davati učitelje i za produžne (više) osnovne škole, gde treba da preovlađuje poljoprivredna nastava, to se budući učitelji imaju sposobitosti i za ovaj posao. To se pak može postići na dva razna načina:

A. Da učenici učiteljskih škola prve četiri godine provedu i tim školama, učeci, posred ostalog, samo pripreme predmete za poljoprivredu: botaniku, zoologiju, fiziku, hemiju, geografiju (poznavanje zemljiste); poslednju pak godinu imali bi muškarci provesti na imanju i u internatu naših poljoprivrednih škola.

B. Ako je ovo nemoguće, onda bi trebalo stručne poljoprivredne predmete (ratarstvo, gradinarstvo, šumarstvo, stočarstvo, mlekarstvo, pčelarstvo, živinarstvo, svilarstvo, preduzetništvo i povrća i zadružarstvo) predavati po navedenom redu u svim razredima učiteljske škole, i to po četiri časa nedeljno, a svega sa 20 časova u svih pet razreda, s tim da svaka učiteljska škola dobije po jedno, sistematski organizovano, poljsko dobro, ukoliko ga sada nema, snabdeveno svima potrebnim objektima za očiglednu poljoprivrednu nastavu, tako da i sami učenici imaju delimično udela u njegovoj organizaciji i obavljanju. U ovom slučaju neophodno je potrebno da svaka učiteljska škola za stalnog nastavnika poljoprivrede uzme po jednog agronoma, koji je svršio poljoprivredni fakultet i položio profesorski ispit iz ove grupe predmeta. Ovaj bi nastavnik mogao predavati i neke predmete iz pritrdne grupe, da bi dopunio zakonski broj časova, a on bi, posred toga, imao upravljati školskim imanjem i voditi eventualno računa o ishrani učenika u internatu ili menazi, ako ih dotična škola bude imala.

VII. Bogoslovje.

Isti predlog kao i za reorganizaciju rada u učiteljskim školama.

»S to naredbo ne more biti noben prikrajšan u svojih prejemkih.«

Ista nevarnost preti učiteljskim kronskim upokojencima, katerim so u pokojnino vsteli le 35—39 let. Med temi so tudi učitelji, ki so službovali 40 let ali celo 41 let, a jim niso vsteli vseh službenih let v pokojnino. Po starih avstrijskih zakonih niso pripoznali vseh službenih let v pokojnino, temveč samo čas po drugem izpitu. Ker so tem v upokojitevenem dekretu priznali le 38 let oziroma 39 let, so jim v drugem prevedbenem dekretu pripoznali le 4800 Din ali 4900 Din letne pokojnine in čaka jih ista usoda, ki je zadela nadušitelja Ivana Lokarja.

Kaj storiti, da se ti ubranijo te neznošljive škode? Nadušitelj Ivan Lokar se je takoj pritožil na državni svet. Ravno isto naj storijo vsi upokojenci, katerim so odvzeli z drugo prevedbo pravico na polno plačo položaja ter jim znižali pokojnino. Ker se ne morejo pritožiti več na podlagi prevedbenega dekreta, naj storijo to na podlagi obvestila, ki ga dobijo od velikega župana glede izvršitve te prevedbe. V pritožbi naj poudarjajo, da so prejemali na podlagi Uredbe št. 361 z dne 14. februarja 1919 polno plačo položaja ter da se jim ta pravica ne more odvzeti.

Kako čudno razmerje je nastalo med kronskimi upokojencji po naredbi o prevedbi kronskih upokojencev na dinarsko pokojnino, razvidimo posebno kako so lepo na predovali upokojenci, ki na podlagi Uredbe št. 361 z dne 14. februarja 1919 niso imeli 3000 K letne pokojnine, a so jim v drugi prevedbi pripoznali nad 3000 Din letne pokojnine. Razven napredka v mesečni pokojnini dobijo zvišanje draginjske doklade mesečno za 200 Din (na deželi 100 Din) in na razliki obeh pokojnin smejijo pricakovati v najboljšem slučaju nad 8000 Din.

Pri učiteljskih staroupošljencih z 20 službenimi leti zvišanje draginjske doklade mesečno za 200 Din (na deželi 100 Din) in skupno zvišanje pokojnine mesečno nad 450 Din, pri učiteljskih upokojencih s 40 in 41 leti, katerim so pa priznani v pokojnino le 38 oziroma 39 let, pa mesečno znižanje draginjske doklade v znesku 400 Din — torej tudi izdatno znižanje skupne pokojnине.

Pokojnina učitelja upokojenca z 20 službenimi leti bo torej skoraj enaka pokojnini učitelja upokojenca s 40 oziroma z 41 leti. Ako bo pa prejemal le eno rodbinsko dočelo, zadnji pa nobene, bo pa njegova pokojnina celo vi

Sicer pa dobimo tudi v drugih strokah staroupojenec, ki so bili vsled prevedbe na dinarsko pokojnino oškodovani. Marsikateremu se to zdi čudno, toda vse to je izvršeno stogo na podlagi ministrske naredbe o draginjskih dokladah namreč naredbe z dne 8. oktobra 1924, štev. 107.201.

Društvo upokojenih učiteljev v Ljubljani je državnemu svetu razjasnilo te razmere ter ga končno prosilo, da kakor hitro je možno razsodi pritožbo o prevedbi učiteljskih kronskej upokojencev na dinarsko pokojnino. Vse te pritožbe pa so le glede višine letne pokojnine.

Glavni vzrok teh nenormalnih razmer pa so draginjske doklade. Čujemo, da se izvrši reorganizacija prejemkov aktivnih uradnikov tako, da odpadejo draginjske doklade. Istotako je nujno potrebno, da uredijo pokojnine brez draginjskih dokladov, ker se bo šele potem določila pokojnina primerno z ozirom na službena leta. To bi bilo tudi v prid srbskim učiteljem staroupojenecem, ki ne dosežejo sedaj iste stopnje v draginjskih dokladih, ki jo uživajo slovenski staroupojenec s polno plačo položaja.

Pri vsem pa naj naša organizacija izposluje pri finančnem ministrstvu, da izda k naredbi o prevedbi učiteljskih kronskej upokojencev na dinarsko pokojnino dodatek »Učiteljskim kronskej upokojencem« ostanejo tudi nadalje vsaj isti prejemki, oziroma tudi dosedanje draginjske doklade, ki so jim pripadle pred razglasitvijo te naredbe.

Mladinska Matica.

Rok za prijavljanie naročnikov je s 25. t. m. zaključen. Morebitnih nadaljnjih naročil ne moremo več upoštevati, ker smo morali na podlagi naročenega števila določiti višino naklade in jo izročiti tiskarni.

V tem zadnjem trenutku imamo še neko nujno prošnjo.

Naj ugotovimo najprej, da se upravlja blagajna in uprava Mladinske Matice posebe. Mnogo poverjenikov je sicer nakazalo dolne zneske, ni pa uposlalo upravi Mladinske Matice nikakih naročilnic. Iz nakazanega denarja pa uprava v večini slučajev se ne more dognati, na koliko in kakšne serije se je šola naročila. Da ne bo pomor ter razlogov za pritožbe in reklamacije, je nujno potrebno, da nam vsi poverjeniki, ki so denar sicer nakazali, in ne sporočili natančnega števila broširanih in vezanih serij, to takoj store s tem, da nam pošljemo naročilnice. Kjer bi teh iz kateregakoli vzroka ne imeli, naj se vpošlje vsaj kratko naročilo na dopisnici. Mladinska Matica odklanja vsako edgovostnost in stroške, ki bi nastali vsled te opustitve. Prosimo torej vse dotične poverjenike, da to nemudoma izvrši, ker le tedaj bo uprava lahko pravočasno izvršila vso ekspedicijo knjig in morebitne reklamacije do konca letosnjega šolskega leta.

Kmetsko nadaljevalno šolstvo.

— In Gospodinjska nadaljevalna šola v Krčevini-Lajtersbergu pri Mariboru je sklenila svoj prvi tečaj dne 7. aprila z majhno slovesnostjo domačega značaja, kakor se vrši po navodilih oblastnega odbora na vseh kmetskih nadaljevalnih šolah mariborske oblasti. Udeleženci — predvsem starši gojenk in člani upravnega odbora — so bili iznenadeni nad uspehi, ki jih je dosegla pozrtovalna voditeljica tečaja, tovarišica Anka Meščanova. Cudili so se, koliko so v kratkem učnem času — bilo je skupaj samo 22 učnih dni — dekleta pridobile v praktičnem gospodinjstvu. Mogoče je to le, ker so med tednom doma preizkušale, kar so se v nedeljo naučile. Tukajšnje predmetne razmere ne dopuščajo pouka ob delavnikih. Pač velika žrtev od strani učiteljice, poučevati vseko nedeljo pozimi celih osem ur! Iz letnega poročila voditeljice je bilo razvidno, da je našla pri krajevnih činiteljih, pri šolskem upravitelju in oblastnem odboru veliko oporo. Velika važnost se je polagala na prirejanje preprostih tečnih domačih jedil, oziraje se pri tem tudi na bolniško hrano in na vzgojo deklet k preprostosti, varčnosti in snagi. Sodeloval je tudi domači katehet, g. p. Pavel Potočnik, ki je dajal dekletom praktična moralna navodila za življenje. Gojenk je bilo 11, ki so vse zelo redno obiskovale šolo. Z zaključno slovesnostjo je bila združena majhna razstava: pogrnjena miza z domaćim pecivom in nekaj šivanjih izdelkov. Gostje so si ogledali dekleta pri samostojnem kuhanju obeda. V obliki razgovora se je vršila tudi nekaka izkušnja. Gostje so bili povabljeni na obed, ki so ga dekleta sama skuhalna in servirala. Prav prijetno je bilo vse in neprišiljeno. Priznanje in čestitke udeležencev naj bodo voditeljici dokaz, da njen ogromni trud ni bil zaman.

Pevski zbor UJU učiteljstva.

— Pev. 8. maja t. l. bo slavnostni koncert ob priliku 60letnice ptujskega učiteljskega društva v Ptiju. Vaja bo v petek 7. maja t. l. ob 20. uri v Glasbeni Matici za mešani zbor. Odpreljemo se 8. maja z istim vlagom kot zadnjič v Maribor. Vrnemo se z brzovlagom v nedeljo zjutraj ob 4:49 v Ljubljano. Pevci, zavedajte se svojih dolžnosti! Bodite točni pri vaji in koncertu! — Odbor.

— Pev. Ptujsko učiteljsko društvo proslavi 8. maja 60letnico svojega obstoja. Ob tej priliki priredi učiteljski pevski zbor koncert ob 18½. uri v dvorani Društvenega doma. Vstopnice se lahko rezervirajo pri upraviteljstvih osnovnih šol v Ptiju.

Naša gospodarska organizacija.

OBČNI ZBOR UČITELJSKEGA DOMA V LJUBLJANI

Se vrši 8. majnika ob ½. uri v beli dvorani hotela Union v Ljubljani. Potrebna je načeločnost vsaj ¼ članov, sicer se pol ure kazneje vrši zborovanje ob vsakršnem številu. (§ 33).

Dnevni red:

1. Poročila načelstva in nadzorstva.
2. Čitanje zapisnika ustanovnega zborovanja.
3. Računski zaključek.
4. Letni prispevki.
5. Gospodarska akcija.
6. Event. volitve.
7. Predlogi — slučajnosti.

§ 32. Vsak član ima 1 glas in sme zastopati s pooblastilom le enega odsotnega člana.

§ 16. Računski zaključek in poročilo nadzorstva sta zadružnikom razpoložena na vpogled v pisarni Poverjeništva UJU od 22. t. m. nadalje.

(Za udeležence zborovanja zaprosimo privoljenja odsotnosti).

Cerknje, 16. aprila 1929.

Za načelstvo Učit. doma v Ljubljani:

Josip Lapajne, Mar. Malenškova; t. č. načelnik.

Josip Kobal, blagajnik.

Splošne vesti.

SE JE ČAS!

Se je čas, da ne cípimo svojih sil, da rešimo kar se rešiti da in združimo, kar se združiti da.

Se je čas, da se zdramimo iz svoje skrajne letargije zanašanja na druge in delamo z lastnimi močmi.

Se je čas, da prenehamo z golim kritikanjem in besedičanjem, ter pričnemo s pozitivnim delovnjem.

Se je čas, da uvidimo skrajno bedo učiteljskih rodbin, njihovo deco in sirote brez strehe in varstva, lastno organizacijo brez lastnega doma.

Se je čas, da vplačamo Učiteljskemu domu v Ljubljani dolžne dežele ozroma, da se pri njem včlanimo.

Se je čas, da vpogledamo v račune Učiteljskega doma in se prepričamo o poslovanju zadružnega načelstva.

Se je čas, da se odločimo, udeležiti se občnega zabora Učiteljskega doma v Ljubljani, vrščega se 8. majnika ob ½. uri v Ljubljani.

Gorje mu, ki se zanaša, da se ob trpljenju in uspehih drugih borcev da mirno uživati tudi je sadove in trikrat gorje mu, ki sebično zavira kariaktivno delovanje svoje lastne stanovske organizacije!

J. L.

Državni prostveni program.

Prinašamo resolucije k državnemu prostvenemu programu na temelju katerih izdružuje ministrstvo prosvete stalni državni prostveni program. Ker namerava poverjeništvo dostaviti ministrstvu svoj tozadovni elaborat, pozivamo društva in članstvo, da pošlje svoje pripombe poverjeništvu najkasneje do 4. maja t. l.

— Upraviteljem(icam) — plačilne liste za junij. Z ozirom na razna vprašanja javljamo tov. upraviteljem in upraviteljicam, da je treba za mesec junij predložiti »Plačilne liste« do 4. maja t. l., kakor je predpisano po zadnji odredbi. Za mesec maj se le izjemoma plačilo izvrši po starem.

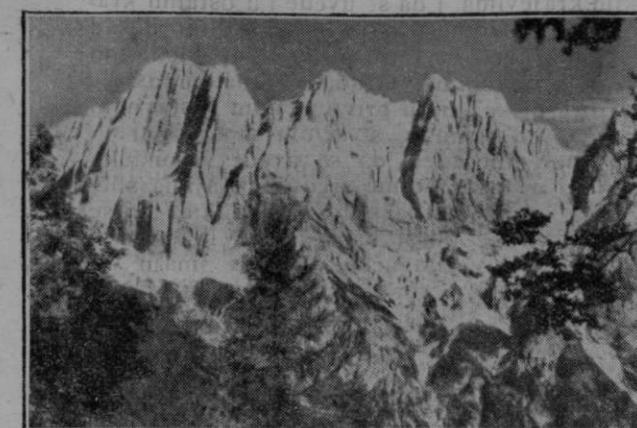
— Posebne doklade za upravne uradnike. V postavki 386 novega proračuna za 1929/30, je določenih 18 milijonov Din za osebne in materialne izdatke kot doklade upravnim uradnikom I. kategorije v področju notranjega ministrstva. Novi načrt o splošni upravi je na podlagi teh proračunskej postavki popolnoma posnel sodno razporeditev glede doklad uradnikom upravne stroke, in sicer od I. navzdol po 4000, 3500, 3000, 2500, 2000, 1500, 1000, 600 in 200 Din. Okrajin glavarji, ki nimajo fakultete in torej spadajo v II. kategorijo bodo eventuelno dobili doklade v višini 600 dinarjev na mesec. Skupna vsota teh doklad bi znašala 864.000 Din. Okrajin glavarji III. kategorije ne dobre nobenih doklad, ampak bodo po večini najbrže reducirani.

— Zahteve profesorjev glede novih plač. »Slovenec« poroča: V prostvenem ministrstvu se že delj časa dela na profesorskem zakonu, ki naj bi dal temu važnemu stanu zadovoljiv materialni položaj. Minister Mašković je izdelal konkreten načrt o prejemkih, na podlagi katerega naj bi se profesorski prejemki izenačili s sodniškimi. Ta načrt je padel v vodo. Radi tega so profesorji vzeli vprašanje profesorskega zakona zopet v svoje roke. Iz finančnega ministrstva je prisel na tozadovno vprašanje odgovor, da za doklade, ki bi bile enako visoke kot sodniške, zaenkrat finančno ministrstvo nima kritija. Sedaj se išče v prostvenem ministrstvu kompromis med skrajnostjo in med sedanjim stanjem. Zatrjuje se, da je sedaj, ko se od profesorskega stanu zahteva v vsej državi stroga kvalifikacija nad vse važno, da se ta kvalifikacija tudi na primeren način plača. Če so dosledno strogo zahteva kvalifikacija, bodo mnogi prizadeti. Na ta način se bo nekaj prihranilo. Če se zahteva stroga kvalifikacija, naj se da denarna podlaga. Od stališča finančnega ministrstva je odvisen način kompromisne rešitve.

— Iz prostvenega proračuna. Prosvetno ministrstvo je odposlalo posameznim svojim ustanovam proračune. Za diaške ekskurzije na vso državo je predvideno 25.000 Din, za učila, kabinete, knjižnice za Slovenijo 72.000 Din. Za muzejska društva Maribor, Ptuj, Celje po 15.000 Din. Za honorarje za razredništvo, za poslovanje in direktorske doklade inspekcijske nadzornikom za vso državo 1.400.000 Din. Za honorarje učiteljem, dodeljenim gimnazijam, za nadure za vso državo 1.150.000 Din. Za honorarje članom izpitnih komisij (za maturo) za vso državo 1.150.000 Din. Te postavke so znašale v lanškem proračunu 5 milijonov dinarjev, torej 1.300.000 Din več. Na realkah in gimnazijah v Sloveniji je v letošnjem proračunu več pet suplentskih in dvoje direktorskih mest, manj pa dvoje mest za učitelje večnice.

— Prosvetni svet je imel pretečene dni sejo, na kateri je izbral 200 profesorjev, ki jih bo predlagal za predsednike za maturo na srednjih šolah. Med njimi so skoraj vsi ljubljanski vseučiliški profesorji. Svet je odobril Černičeve »Računico za četrti razred ljudskih šol«.

SE JE ČAS!

Narava Vas kliče,

da preživite Vaš prosti čas v gozdu ali na polju, v gorah ali na morju, da se navdušeni za to bivanje čim bolj pozdravite.

V svojem navdušenju pa ne pozabite na najvažnejše, pripraviti in zagotoviti si blagodenjne vpliv bivanja v naravi s krepljeno hrano, ki krpi telo, ne da bi ga utrudilo z nepotrebnim balastom, in ki ne veže telo na stalne dnevnne obroke.

Izprite zjutraj za zajtrk iz Vaše termo steklenice na potovanjih in na izletih skodelico

OVOMALTINE

ki ima zelo dober okus, je lahko prebavljiva in predstavlja koncentrirano hrano iz najboljših naravnih jedi. Ovomaltine se hitro pretvarja v zdravo kri, ki ustvarja telesno in duševno delavnost.

Dobiva se v vseh lekarnah in drogerijah zavitek po 18:50 Din.

Zahtevajte, sklicujoč se na ta list, brezplačne vzorce od

Dr. A. WANDER d. d.
ZAGREB.

— Reorganizacija min. prosvete in enotne uprave. Kakor poročajo listi, se bodo v prostvenem ministrstvu ukinili pokrajinski oddelki in ustanove, ki imajo plemenski ali krajevni značaj. V smislu navodil predsednika vlade se je delalo v tem ministrstvu in je načrt, v kolikor je potreben za skupno uredbo, že izdelan. Oddelki, ki se bodo ustanovili na podlagi skupne osnove, bodo imeli običajni državni značaj. Ali se bodo za načelničke oddelkov imenovali ravnatelji ali prostveni inspektorji, je za stvar vseeno. Čujemo, da bodo ti inspektorji imeli veliko kompetenco in da bodo uživali položaj velikih županov v I. kategoriji 2. in 3. skupine.

— Načelstvo Učiteljskega doma prosi, da zadružniki vplačajo svoje deleže po 100 Din in 10 Din vpisnine. Od 285 zadružnikov je poravnalo deleže le 93 članov.

— VIII. diskusijski sestanek »Pedagoške centrale« v Mariboru se je vršil dne 17. aprila pod vodstvom tov. nadzornika Tomažiča. Ker so bili tovariši z meščanskimi šol vsled zborovalnega dne zadržani, je bilo navzočih le 50 tovarišev, ki so z zanimanjem sledili poročilom o študijskem potovanju na Dunaj. Pevski nastop 4. šol. leta na dunajskem Pedagoškem institutu je tov. Reboljeva obnovila z gojenkami ženskega učiteljišča tako precizno, da so udeleženci dobili jasno sliko novodobnega psvskega puka, ki je na Dunaju postavljen na popolnoma druge temelje. Zanimivo je poročalo o svojih vtiših tov. Faganelli, ki je posebno poudarjal pomen dunajskih socialnih institucij in njihov vpliv na šolo. Prihodnji sestanek bo obravnaval še poročila tov. Runoveče in Cerjakove, nato pa bo rezumiral uspehe študijskega potovanja tov. Vranc.

— V Ljubljani se vrši 8. majnika ob 9. uri skupno zborovanje obeh učiteljskih društev, ki uvidevajo, da se narodno gospodarstvo in blagostanje zamore dvigniti le z zadružništvom, o katerem poročajo gospodarski veščaki. Doslej sta udeležbo prijavili kranjsko in litisko učiteljsko društvo. Pojasnila daje kranjsko učiteljsko društvo, Cerknje pri Kranju.

— Tovarišice radovljškega okraja prosim, da poravnajo članarino za l. 1928/29. Nekateri člani so še dolžni vso članarino. V mesecu februarju sem poslal položnice, poslužite se jih! Članarina za leto 1928/29 znaša 165 Din + 5 Din za centralo v Beogradu, t. j. 170 Din. Z učitelji poročene učitelje plačajo 90 Din. — Peter Golobič, blagajnik.

— Uradne ure v pisarnah. V pisarnah prostvenega oddelka so uradne ure od 8. do 12. in od 15. do 18. Vse finanč

— Spomenica pravoslavnega sinoda pri ministru prosvete. V zvezi z vestmi, da se bo novi šolski zakon glede verskega pouka postavil na stališče, da verouk ne spada v učni načit, temveč, da je stvar cerkve, je odposlanstvo pravoslavnega sinoda izročilo ministru prosvete spomenico, v kateri zahteva, naj se v nove zakone o osnovni in srednji šoli vstavi obligatni verski pouk. Obenem zahteva, naj ta pouk vrše duhovniki. Odposlanstvo se je sklicevalo na velike zasluge pravoslavnega duhovništva za ohranitev narodne zavesti, prosvete, odporne moči in konstruktivne moralne sile našega naroda. Brez teh lastnosti ne bi došlo do ujedinjenja in osvoboditve našega naroda.

— Novi člani pravosvetnega sveta. Po odredbi pravosvetnega ministra je razširjen pravosvetni svet ministrstva prosvete s tremi člani. Kot izredni člani vstopijo vanj profesorji Peter Ratković iz Zagreba, Momčilo Milošević iz Beograda in Fran Jeran iz Ljubljane.

— Imenovanje v šolski službi. Kralj je podpisal ukaz, s katerim je imenovan bivši narodni poslanec dr. Ljudevit Pivko za profesorja moškega učiteljskega v Mariboru v 4. skupini I. kategorije.

— Slovenskemu učiteljstvu! Umetniška Matica se v dno bolj širi med ljudstvom. Članstvo stalno raste. Zato je vodstvo Umetniške Matice sklenilo na svoji zadnji seji dne 13. t. m., da že letos razširi svoj program. Že letos prejmejo člani dve slike v formatu 45×60 cm, ob katrilih bo ena original — ter eno knjige! Ta knjiga bo letos monografija našega slavnega kiparja Tine Kosar. Delo bo monumentalno, krasno opremljeno ter bo vs. bole poleg teksta dvajset celostranskih posnetkov njegovih najboljših del. Torej troje del velike umetniške vrednosti za borih 24 Din!! Vodstvo Umetniške Matice se ponovno obrača na požrtvovljeno slovensko učiteljstvo, da se priglaša za člane te tako važne kulturne institucije in da se priglaša za poverjenike. Poverjenikom nudimo 10% popusta! Rok za priglašanje članov je do 1. septembra t. l. Edicije pa dobne člani za Božič!

Obleke kemično čisti, barva, plisira in lika tovarna JOS. REICH.

Opozorjam na oglas Oblačilnica za Slovenijo, Ljubljana, Miklošičeva cesta 7, ki obstaja že 10 let in ni identična z nobeno drugo novejšo Oblačilnico v Ljubljani, da je na to, da ona ne pošilja potnikov cenjenim strankam na dom.

Samo predsodek je, če kdo misli, da iz iži ni kave. V tisočih rodbinah uživajo ŽIKO brez primesi zrnate kave v popoln zadoljnost. Seveda je pa treba pri nakupu paziti izrecno na ime »ŽIKA«, ki je zakonito zavarovano.

Kot noč in dan je razlika, ako ne rabite raznih pocenih sredstev za pranje, ampak vzame ŽENSKO HVALO in SCHICHTOVU TERPENTINOVO MILO. — Poglejte naš današnji oglas!

FOTO-APARATE kupite najbolje pri Fr. P. ZAJEC, optik Ljubljana, Stari trg 9.

Kronika.

IZ POLEMIKE O URADNIŠKEM VPRASANJU.

(Se en odgovor dr. Gosarju.)

Dva problema se pri nas z večjo ali manjšo intenziteto neprestano znova podčrtavata: problem gospodarske krize in problem državne administracije, oba problema sta vredna prav resnih razmišljanj. Saj sta končno vendarle alfa in omega celotnega državnega življenja. Bolezni pa ne smemo zdraviti z nesposobnimi sredstvi.

Cisto v nasprotstvu z dr. Gosarjevo tezo je pravilno, da mora državno uradništvo imeti izjemno družbeni in socialni položaj in tudi izjemno avtoritet. Znano je, kako večiko važnost polaga vlada na ohranitev in utrditev avtoritete uradništva v službi in izven službe. Uradništvo ni nekaj državlj na sprotnega: uradništvo je v gotovem smislu država; ono je izvrševaljel njenih funkcij, predstavitev njene avtoritete, čuvanje njenega ugleda. V smislu tega naziranja je urejeno tudi službeno razmerje uradništva napram državi. Dosledno tezi izenačenja socialnega položaja državnega nameščenstva. Z zasebnimi nameščenci se mora priznati tudi teza izenačenja pravic in dolžnosti. Državni uradnik bi potem moral imeti pravico stavke in vsa ostala obeležja privatnopravnega službenega odnosa.

Interes države je povsem drug, kakor interes posameznika: on je sinteza skupnih interesov. Naravno socialni zakon pravi, da je posamezne interese podrediti skupnosti interesov. Iz tega pač naravno sledi, da mora reprezentant skupnih interesov imeti poseben pravno in materialno zaščiten položaj, ako hoče uveljavljati voljo države. Zaščita uradne osebe uradniku ne bo pomagala. Državna služba ima svoj poseben značaj. O tem menda ni dyoma. Zaradi posebnosti tega značaja so vse države ustvarjale tudi posebnosti službenega razmerja državnega uradništva in ne morda zato, ker je bilo »pred dyajsetimi in tridesetimi leti državnega uradništva še jako malo.«

Stalnost v službi je splošna socialna zashteva in tudi splošno priznana zahteva. Zlorabe stalnosti se morejo z raznim drugimi ukrepi preprečiti. Zakoni kulturnih držav tudi stalnost ročnega delavstva čim dalje bolj utrjujejo. V tem ne vidijo nazadovanja, pač pa napredek. Mi ne moremo kreniti v nasprotno smer. »Ponedeljek.«

Stanovska organizacija UJU

Iz poverjeništva UJU.

— pov. Iz poverjeništva. Izmed osmih učiteljskih društev, ki smo jim zadnje dni ustavili pošiljanje stanovskih listov, jih je šest že uredilo svoje obveznosti napram poverjeništvu, nekatere v celoti, nekatere pa le deloma. Vsled tega smo jim liste takoj dostavili. Prosimo pa, da se v bodoče mesečne prijave redno pošiljajo in na njih izkazani zneski točno nakazujejo vsak mestec posebe. Zaostankov ne sme imati odslej nobeno društvo. Društva, ki dolgujejo glavni blagajni za pretekle mesece na članarinu, naj urede tako, da ne bo zopet novih neprilik.

— pov. Solskoupravni odsek UJU — pov. poverjeništvo Ljubljana bo imel sejo v soboto 27. aprila 1929 v Učiteljski tiskarni, soba št. v. 18. Vabljeni vsi člani!

Vabila:

— KRAJSKO UČIT. DRUŠTVO zboruje v hotelu Union — bela dvorana v Ljubljani 8. majnika v zvezi z občnim zborom Učiteljskega doma in litijskim učiteljskim društvom: d. d. Pričetek ob 1/2. uri ozirupa 9. ura. (Na razpolago so trije juntrani vlaki). Dnevni red: 1. Situacijsko poročilo. 2. O zadržljivosti. 3. Dunajski pedagoški izlet. 4. Slučajnosti. Vsakdo naj sigurno prijavi udeležbo sreskemu poglavarju. Dnevni red se izčrpa točno ob 12. uri, če se s polnoštevijo omogoči točen pričetek.

— LITIJSKO UČIT. DRUŠTVO zboruje v Ljubljani hotel Union — bela dvorana — dne 8. majnika 1929 v zvezi s predidočim občnim zborom Učiteljskega doma, vršečim se ob 1/2. uri in skupno z zborovanjem kranjskega učiteljskega društva, vršečim se od 9. do 12. ure. Dnevni red: Situacijsko poročilo. O zadržljivosti. Dunajski pedagoški izlet. Slučajnosti. — Predsednika kranjskega in litijskoga učiteljskega društva Lapajne Peško.

— KAMNIŠKO UČIT. DRUŠTVO bo imelo izredno zborovanje 8. majnika 1929 v Ljubljani v beli dvorani hotela Union skupno s kranjskim in litijskim učiteljskim društvom z istim dnevnim redom takoj po občnem zboru Učiteljskega doma, ki se vrši ob 8. uri istotam.

— OKRAJNO UČITELJSKO DRUŠTVO ZA LJUBLJANSKO OKOLICO bo zborovalo 4. maja 1929 ob 9. uri v osnovni šoli v Mostah z nastopnim dnevnim redom: 1. Likvidacija starega društva. 2. Ustanovni občni zbor sreskega učiteljskega društva UJU za ljubljansko okolico — vzhodni del. 3. Volitve. 4. Referat sreskega šolskega nadzornika t. v. Ivana Štruklja: Pedagoški teden na Dunaju. 4. Slučajnosti.

— USTANOVNI OBČNI ZBOR OKR. UČITELJSKEGA DRUŠTVA UJU ZA LJUBLJANSKO OKOLICO — vzhodni del bo v soboto, dne 4. maja t. l. ob 10. uri do poldne v šoli v Mostah. Eno uro prej istotam odborova seja.

— UCIT. DRUŠTVO ZA ŠMARSKO-ROGAŠKI OKRAJ zboruje v sredo, dne 8. maja 1929 ob 10. uri v Rogatcu s sledečim dnevnim redom: 1. Šolska reforma na Dunaju — predavajto t. v. Hinko Šumer. 2. O analizi tal in uporabi umetnih gnojih — referat podpredsednika Miloša Verka. 3. Ostale točke običajnega dnevnega reda. Pol ure prej istotam odborova seja.

— UČITELJSKO DRUŠTVO ZA POLI-TIČNI SREZ LJUTOMER zboruje v soboto, dne 4. maja 1929 pri Sv. Juriju ob Ščavnici z začetkom ob 10. uri po običajnem dnevnem redu. Predavanja: Tov. Grudnova in tovarš Žerjav: »Dunajska šolska reforma s posebnim ozirom na osnovno in meščansko šolo.« Tov. Ivanjič: »Drugo in tretje šolsko leto po Lavtarjevi metodici po računicalih, prirejnih po Černeju.« V slučaju slabega vremena se vrši zborovanje dne 11. maja 1929 istotam.

— KONJIŠKO UČIT. DRUŠTVO zboruje dne 4. maja 1929 ob 1/2. uru na deški šoli v Konjicah in ne kar je bilo prvotno določeno v Žičah z običajnim dnevnim redom. Ob deseti uri odborova seja.

— UCIT. DRUŠTVO ZA KOZJANSKI OKRAJ zboruje v soboto 4. maja 1929 točno ob 10. uri v šoli v Kozjem. Poleg običajnega sta na dnevnem redu predavanji: 1. O petju — tov. Čermelj in 2. O kartografiji — tov. Hernaus in poročilo o samoizobraževalnih krožkih. Pol ure pred zborovanjem pevsko vaja. Odsotnost se prosi opravičiti! Polnost vseh udeležbe pričakuje — odbor.

NOTE

za petje, klavir, violinu i. t. d. za solo in dom

Za naročilo
zadošča dopisnica.

(G. učitelji poseben popust)

dobavlja po najnižji ceni
»MATIČNA KNJIGARNA«
LJUBLJANA

Miroslava Leitgeb / Ljubljana, Jurčičev trg štev. 3.
Izdelovanje ročnih in strojnih vezenin. Predtiskarija.
Zaloga DMC in vseh potrebskih za vezenje in predtisk.

Poročila:

+ UČITELJSKO DRUŠTVO ZA KOČEVSKI OKRAJ je zborovalo 13. aprila 1929 v Kočevju.

1. Situacijsko poročilo: Učiteljstva v okraju 154, članstva 91, navzočih 51 (56%).

Tovariš predsednik otvoril zborovanje, pozdravi udeležence, zlasti novopristopivce člane tov. I. Knola, R. Vrabiča in Š. Sojerjevo.

Po prečitanju par dopisov pove predsednik, da je poverjeništvo članom našega društva gotovo ustavilo časopise, ker do danes blagajničarka ni mogla poravnati pri poverjeništvu društva, nega dolga, ker članstvo se vedno ni poravnalo dolžne članarine. Tozadnjevni sklep poverjeništva moremo le pozdraviti. Da pa vsaj v bodoče ne bi člani, ki vedeni plačujejo svoje obveznosti napram poverjeništvu, ne morejo biti žastopana na skupščinah.

2. Letošnjim dolžnikom se ustavi liste, ako ne poravnajo celoletne članarine do 10. maja t. l. in se jih črta kot člane ter istotako pravnim potom izčrpa zaostalo članarino.

Oba sklepa so zborovalci odobrili ter vrzeli na znanje. — Drugi sklep utemeljuje predsednik sistem: društva, ki ne poravnajo vse obveznosti napram poverjeništvu do junija, ne morejo biti žastopana na skupščinah.

2. Šolska reforma: Tov. F. Höglér je referiral o hospitacijah v novodobnih šolah v Hamburgu in Lübecku. — Tov. H. Kmet je poročal o poučni ekskurziji, ki jo je priredila Pedagoška centrala v Mariboru na Dunaj.

— Ob predavatelja sta podala izčrpno in jasno sliko o svojih vtiših iz tujine ter o njunih hospitalizacijah po šolah v Hamburgu, Lübecku in Dunaju. Oba predavanti sta tvorili nekako celoto, v kateri so bili podani glavni tipi nemške, kar dokazuje, da tudi dunajske sodobne šole. Pozornost in aplavz zborovalcev sta bila klasifikacija podanih referatov ter plačilo predavateljima.

3. Samoizobrazba: Omeniti je le, da se je vršil 10. marca t. l. v Kočevju krožek, na katerem je referiral tov. predsednik o šoli in delovanju učitelja z ozirom na sedanje naše kmetsko gospodarstvo.

4. Izvenšolsko delo: Odpadlo — premato časa.

5. Slučajnosti. Tov. blagajničarka pojasni, da znaša letošnjo članarino 190 Din, ne pa 180 Din, kakor nekateri člani nakazujejo, kar dokazuje ne le, da se ne udeležujejo zborovanj, temveč da tudi ne čitajo »Tovariša«, ki je bilo to že parkrat v počitilih omnenjeno.

Ponovnih opominov za članarino blagajničarka ne bo pošiljala, vsak naj sam vodi račune o svojih zaostankih.

Blagajničarka poda še v številkah višino staršev dolgov in letosnjih zaostankov na članarini ter višino dolga, ki ga društvo ima pri poverjeništvu vsled dolžnikov.

Sklep: Z ozirom na dolge kolone v »Tovarišu« ob prilici menjave pravosvetnih inspektorjev je bil sprejet sledeč predlog:

»Ob menjavi oseb pri pravosveti naj se v bodoče vzdrži naš glasilo vsakega komentatorja, ki ima značaj bolj oscbnih simpatij, a povzroča po deželi med članstvom najrazličnejše komentarje.«

+ ŠMARSKO-ROGAŠKO UČITELJSKO DRUŠTVO je zborovalo 9. marca t. l. v Rogatcu.

Statistika: Vsega učiteljstva v okraju 96, včlanjenih 94, navzočih z gosti vred 44, t. j. 45%.

Situacijsko poročilo: 1. Tovarišica predsednica pozdravi uvodoma vse navzoče, konstituta slabo udeležbo (vsled izpadleg opoldanskega vlačka) in prisreno čestito tov. Franji Vošnjakovič v k njeni 25letni požrtvovalnega in plodonosnega delovanja na polju prosvete. Občinski odbor v Postojni je imenoval za svojo častno občanko, kar znači kako visoko ceni narodneno delovanje in zasluge. Dosedaj se je delo učiteljev več ali manj omaloževalo, a tov. Vošnjakova nam je otvorila vrata v hram slave. Nadalje čestita tov. podpredsedniku Verku k veselemu rodbinskemu prirastku, tov. Luževič pa izreče sožalje o priliki smrti očeta. Pozdravi tudi navzočega gosta tov. Humra. 2. Nato je sledila obravnavna dopisov.

Na predlog tov. Glinščeka pristopi društvo kot član k Narodni odbrani.

Precítal se je dopis glede pojasnili so dišču na »Vprašalne pole«; opozorilo se je na dodatek seznama knjig Pedagoške centralne v Mariboru. Društvo je odpisalo se znam učiteljstva iz Primorja.

3. Tov. predsednica se je udeležila seje širjega sosvetna na Zidanem mostu in poslala o njej izčrpno poročilo. Med drugim je poudarjala zahtevo glavnega blagajničnika, da se mora članarina točno plačevati in strogo izterjevati ter se torej ni čuditi, če se zamudnikom ustavijo listi. Po sklepu širjega sosvetna smo primorani plačati enkratni prispevek 5 Din za Dački dom v Beogradu.

Samoizobrazba: Ker poročevalka tov. Strašek ni navzoča, odpade ta točka.

Reforma šole: Tov. Ljudmila Glinšček je predavala o »Metodičnem tečaju v Hamburgu in Lübecku«. Šla je,

L. MIKUŠ
LJUBLJANA
MESTNI TRG št. 15
DEŽNIKI
Na malo. Na veliko.
Ustanovljeno leta 1839.
Telefon štev. 2.282.

Rudolf Warbinek
tovarna, zaloge in izposojevalnica glasovirjev od prvovrstnih svetovnih tvrdk

Ljubljana, Gregorčičeva ul. 5.
Popravila se izgotavljajo točno in ceno tudi na obroke.

Hotel ,TRATNIK'
Ljubljana, Sv. Petra cesta 25

priporoča lepe zračne sobe

FOTO APARATE
in potrebščine stalno v zalogi.
Drogerija A.Kanc, sinova Ljubljana, Židovska ulica 1 in drogerija Wolfram, nasled. M. Kanc, Maribor, Gosposka 33

Goština RAŽEM

Ljubljana, na Žabjaku št. 3

Tocijo se pristna štajerska, dolenska in dalmatinska vina, primorska kuhinja, vsak četrtek, petek in nedeljo sveže morske rive.

Knjigarna, umetnine, muzikallje
Goričar & Leskovšek * Celje
Zaloga papirja i pisalnih potrebščin

priporoča bogato zalogu šolskih učil kakor:
Slike stenske iz zoologije, zgodovine, zemljepisja, anatomije, matem. geografija, prva pomoč, etnografija, itd. Učila za demonstriranje iz fizike, optike, mehanike, kemije itd., razne preparate ptic, živali, naravoslovstva. Kosmos Baukasten, Elektrotehnika, optika, mehanika, kemija, dalje šolski stenski zemljevidi na platnu s palicami solidno izdelani. Slike našeg Jadranu dve serije po 6 slik napete, serija Din 180.

Zahvaljuje speciale sezame uti.

Za pomladansko in letno sezijo
Vam nudi
Oblačilnica za Slovenijo

Ljubljana, Miklošičeva c. 7

svojo bogato zalogo vsakovrstnega damskega in moškega manufakturnega blaga, samo iz prvovrstnih angleških, čeških in nemških tovarn. Velika izbira, ugodna nabava. — Najnovejši vzorci! Cene solidne in brezkonkurenčne!

Ne zamudite prilike in oglejte si pred nabavo tudi našo bogato zalogu!

Cenjeno učiteljstvo dobi blago na obroke samo proti predložitvi legitimacije.

Najbolj času primerna darila
si nabavite

v konfekciji „DERENDA“
LJUBLJANA, nasproti dram. gledališča.

V veliki izberi se Vam nudijo vsa oblačila za moške, fante in dečke, posebno zimske suknje, kratke in dolge obleke za šolarje, i. t. d. po brezkonkurenčnih cenah!

Ribiči!
F. K. KAISER, puškar

LJUBLJANA, Kongresni trg 9

Čas je, da se opremite za ribolov.

Bogato izbiro Vam nudi

Razlika! **30%**

V Vašo korist do če nabavljate blago za oblike, perilo itd. pri tvrdki

NOVAK
LJUBLJANA 15.

Tovariška skladišča ang. in čeških suken, kamgarnov in modnega blaga za oblike. Schroll - tkanin za telesno, posteljno perilo i. t. d. Strogo solidna postrežba. Priznano najugodnejše cene. Na zahtevo vzorce po pošti.

Priporočamo tvrdke, ki inserirajo v našem glasilu!

Najboljše kupite!

Nogavice, damske in moške rokavice, triko perilo, puloverje, telovnike, (vestje), žepne robce, **kravate**, ovratnike, **srajce**, šifone, glote, čipke, vezenine, gumbe, DMC prejice, ročne torbice, aktovke, dežnike, športne ter toaletne potrebščine samo

Josip Petelinc, Ljubljana
blizu Prešernovega spomenika, ob vodi.

Zapomnite!

Oblačilnica „ILIRIJA“

Največja izbira, najnižje cene,
prvovrstna kvaliteta.

Na obroke
brez vsakega pribitka.

Primer:

Volneni delen Din 45—
Cr. Marocain Din 33—

Oblačilnica „ILIRIJA“

LJUBLJANA, Mestni trg št. 17/I.

Telefon štev. 28-25.

Šolske zvezke, spisovnice, pisanke, risanke vseh vrst izdeluje v laštni tvornici in priporoča
Učiteljska tiskarna v Ljubljani

Prodaja jih v korist „Učiteljskega doma“ v Mariboru in „Učiteljskega doma“ v Ljubljani